

О.О. Тимофеев¹, О.П. Весова¹, Н.О. Ушко¹, М.О. Ярифа², А.І. Кривошеєва²

Підходи до критеріїв якості навчального процесу

¹Інститут стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика, г. Київ, Україна

²Київський медичний університет УАНМ, г. Київ, Україна

Резюме. У статті висвітлено підходи до критеріїв якості навчального процесу.

Ключові слова: навчальний процес, заклади післядипломної медичної освіти, критерії якості освіти.

Актуальність теми

Особлива роль у підвищенні якості медичної допомоги населенню відводиться закладам післядипломної освіти. Проте, для того щоби більш якісно готувати лікарів для практичної роботи, необхідно напрацювати критерії оцінки якості їх підготовки. Останні повинні охоплювати всі аспекти діяльності лікаря, бути об'єктивними й універсальними.

Викладання повинно базуватись на єдиній, цілісній системі державної політики модернізації української освіти та з урахуванням установа демократичних і ринкових відносин, утвердження новітніх інформаційних педагогічних технологій, приближення національної системи вищої освіти до європейських стандартів. Для цього треба максимально інтегруватись у світовий освітнянський простір, зберігаючи всі досягнення національної вищої освіти [1, 2].

Метою статті є висвітлення підходів до критеріїв якості навчального процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження

При розробці критеріїв слід урахувати соціально-економічні, виробничо-технічні, медико-гігієнічні, психологічні та виробничо-педагогічні аспекти професійної діяльності лікаря. До цього відносяться історія професії, її поширеність, престиж, система прав та обов'язків, умови праці спеціаліста, його особистісні якості та ін.

З нашої точки зору, усі критерії оцінки якості підготовки лікаря можна розділити на:

- теоретичні знання;
- практичні навички;
- професійні вимоги (ставлення, навички, оцінки).

До теоретичних знань слід застосовувати такі критерії:

1. Знання основних термінів, теорій, принципів, фактів, законів, методів і процедур.
2. Розуміння всіх цих термінів, фактів, законів, принципів тощо.
3. Здатність розуміти та тлумачити наявні або отримані дані.
4. Здатність вирішувати питання, у тому числі й організаційні, котрі входять у компетенцію лікаря.
5. Уміння оцінити й обговорити ситуацію в цілому.
6. Здатність до аналізу та синтезу.

Оцінювати володіння теоретичними знаннями можна за якістю відповіді на комп'ютерному іспиті, за відповіддю на заключному іспиті. Про добру теоретичну підготовку лікаря в певній мірі свідчать наявність ученого ступеня за спеціальністю, винаходів, раціоналізаторських пропозицій, участь у роботі міжнародних і республіканських з'їздів, виступи з доповідями на конгресах, симпозиумах і конференціях, кількість надрукованих наукових робіт, навчання в аспірантурі, магістратурі та клінічній ординатурі, уміння працювати в колективі та володіння іноземною мовою.

Дуже важливою є розробка критеріїв для оцінки ступеня володіння практичними навичками. До останніх слід віднести вміння:

- Розпитати хворого для збору анамнезу та написання історії хвороби.
- Провести загальне та спеціальне дослідження.
- Користуватись даними лабораторних і клінічних досліджень.
- Оцінити стан хворого й точно вести спостереження.
- Виконувати всі лікувальні процедури, котрі відносяться до компетенції лікаря цієї спеціальності, й особливо при невідкладних станах.

При оцінці практичних навичок слід також урахувати завідування відділенням, виконання обов'язків головного або районного спеціаліста, навчання на робочих місцях у НДІ, частоту перебування на курсах у закладах післядипломної освіти, участь у роботі лікарських товариств та асоціацій, участь у клінічних і патолого-анатомічних конференціях, стаж роботи за фахом, показники лікувальної роботи, рівень лікувальної закладу, в якому працює фахівець, рівень категорії за фахом.

Особливу роль ми відводимо професійним вимогам. Найбільш важливими професійними вимогами є: готовність лікаря прийняти на себе відповідальність за благополуччя хворого; прояв уваги та турботи по відношенню до хворого та його близьких; твереза оцінка лікарем своїх можливостей та обмежень як медика; здатність увійти в контакт з колегами та іншими членами колективу; уміння постійно дотримуватись необхідної обережності в діях; проявляти в роботі допитливість і пошук; готовність використовувати свої професійні дані на користь окремих хворих і всього суспільства в цілому; потреба в систематичному оновленні знань.

Використання вищевикладених критеріїв дозволить більш об'єктивно оцінити ефективність навчання, котре в певній мірі залежить від:

1. Первинного рівня підготовки.
2. Мотивації навчання.
3. Цілей і задач навчання.
4. Рівня навчального процесу:
 - кваліфікації викладача;
 - форм і методів навчання;
 - оптимізації навчального процесу;
 - організації навчального процесу.
5. Форм, методів і глибини контролю навчання.

Об'єктивізація контролю знань лікарів-курсантів та інтернів, підвищення вимогливості сприяють підвищенню їхньої професійної підготовки.

Якість засвоєння отриманого матеріалу у процесі навчання контролюється системою безперервного тестування, яка включає тестовий контроль відповідних розділів навчальної програми.

Поряд із традиційними методами контролю (залік, іспит) з використанням екзаменаційних білетів широко впроваджено комп'ютерний контроль знань. Обов'язко-

вою складовою оцінки знань є залік про освоєння слухачами практичних навичок у відповідності з навчальними програмами.

Висновок про рівень знань курсанта після закінчення вивчення відповідного циклу враховує теоретичні знання, ступінь засвоєння практичних навичок, середній бал проміжного контролю, а під час вивчення циклів лікарів-інтернів і передатестаційних циклів включає й показники комп'ютерного контролю.

Про пріоритет Київської школи післядипломного навчання свідчить і знання курсантами монографій, навчальних посібників, нововведень, підготовлених у стінах навчального закладу. Позитивною є також наявність актів запровадження нововведень, методичних рекомендацій у роботу закладів практичної охорони здоров'я.

Об'єктивним показником якості навчання є дані анкетування, котрі поступають до нас із лікувальних закладів, використання у практичній роботі методик, запропонованих нашими вченими, розробок операцій і т. п.

Про рівень викладання в академії свідчить також і наявність унікальних кафедр, котрі є в Україні в єдиному числі, кількість опорних кафедр, кількість циклів підвищення кваліфікації, котрі проводяться в НМАПО імені П.Л. Шупика для викладачів інших ВНЗ та наукових співробітників НДІ. Щодо престижності навчання в нашій академії, можна також зробити висновок про її популярність серед молодих лікарів, про високий конкурс при вступі в аспірантуру та клінічну ординатуру. Важливим критерієм якості підготовки є й різноманітність наявності циклів на кафедрі. Так, якщо кафедра роками проводить викладання

одних і тих самих циклів, то вона попитом у лікарів не користується, і вони просто не прийдуть туди навчатися.

Ми впроваджуємо в роботу критерії якості підготовки та навчально-педагогічних кадрів, котрі складаються з:

- а) оцінки навчально-педагогічної роботи (виконання педагогічного навантаження, оцінка педагогічної майстерності, наявності методичних матеріалів, кількості виданих підручників і посібників, методичних статей, підготовлених нових програм і навчальних планів, участь у розробці ТУ для викладачів тощо);
- б) оцінки наукової роботи (керівництво дисертантами, доповіді та участь у конгресах, з'їздах і конференціях, кількість статей, патентів, винаходів, виконання НДР, участь у спецрадах, підготовка клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів, участь у роботі редколегії журналу тощо);
- в) оцінки лікувальної роботи (кількість операцій, консультацій, запровадження й розробка нових методів діагностики та лікування, участь у науково-практичних конференціях, рецензування, підготовка нормативної документації, наказів тощо).

Висновки

Усе вищевикладене свідчить про наявність великих резервів об'єктивізації рівня підготовки лікарів і викладацького складу, покращення педагогічного процесу. Не дивлячись на те що є певні обмеження, обумовлені економічними проблемами, усе ж урахування всіх аспектів післядипломної освіти, їх удосконалення допоможуть довести медичну допомогу населенню до потрібного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук Л.Я. Прогнозування запитів майбутнього – важлива складова планування навчального процесу / Л.Я. Ковальчук // Мат. 10-ї ювілейної Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. уч. – 18–19 квітня 2013 року, м. Тернопіль. – Ч. 1. – С. 24–25.
2. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М.Ф. Степко,

Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков. – К.: МОНУ, 2004. – 24 с.

3. Основи дидактики вищої школи на до- та післядипломному етапах навчання лікаря-стоматолога / О.О. Тимофеев і співавт. – К.: Науковий світ, 2010. – 109 с.

Подходы к критериям качества учебного процесса

А.А. Тимофеев, Е.П. Весова, Н.А. Ушко, М.А. Ярифа, А.И. Кривошеева

Резюме. В статье освещены подходы к критериям качества научного процесса.

Ключевые слова: учебный процесс, учреждения последипломного медицинского образования, критерии качества образования.

Approaches to quality criteria of the educational process

A. Timofeev, O. Vesova, N. Ushko, M. Yarif, A. Krivosheeva

Resume. In the article approaches to quality criteria of the educational process.

Key words: learning process, postgraduate medical education, education quality criteria.

Тимофеев Олександр Олександрович – д-р мед. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України; завідувач кафедри щелепно-лицевої хірургії Інституту стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Весова Олена Петрівна – д-р мед. наук,

професор кафедри щелепно-лицевої хірургії Інституту стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Ушко Наталія Олександрівна – канд. мед. наук, доцент,

доцент кафедри щелепно-лицевої хірургії Інституту стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Адреса: м. Київ, вул. Підвисоцького, 4-а, клінічна лікарня № 12, кафедра щелепно-лицевої хірургії. **Тел.:** 528-35-17.

Ярифа Марія Олександрівна – канд. мед. наук,

асистент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Київського медичного університету УАНМ.

Кривошеева Анна Ігорівна – асистент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Київського медичного університету УАНМ.